

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

Toledo, Francisco de

Coloniæ Agrippinæ

81. De alijs modis contrahendi irregularitatem homicidij.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

De alijs modis contrahendi irregularitatem
homicidij.

CAPVT LXXXI.

Quidam, præter modos tres, consilium, mandatum, defensionem, addunt alios duos, vnus est ratihabitio, quando nempe aliquis homicidium nomine eius factum, etiam ipso ignorante, ratum postea habet. ita habet Archi. cap. si quis viduam. d. 50. & Specul. tit. de leg. §. iuxta propositiones. Henric. Boic. cap. sicut dignum. de homic. Siluest. ver. homicidium. 3. §. 2. Rosel. homicidium. 2. §. 5. Nauarr. in sum. cap. 27. num. 233. Pro hac opinione facit, quod in delictis ratihabitio mandato æquiparatur, Reg. ratihabitio. de reg. iur. in 6. fauet etiam cap. si quis de sent. excom. in 6, vbi, qui ratam habuit percussorem eius nomine factam contra clericum, declaratur excommunicatus, quia mandato æquipollet. Oppositam opinionem, nempe per ratihabitio. non contrahi irregularitatem, tenent Hostien. in sum. de homi. §. qua poena. & Archi. sibi met. contrarius. 17. q. 4. can. omnes. Tabien. ver. irregularitas. 2. §. 7. & Armil. ver. irregularitas. §. 22. & Couarr. pro cuius resolutione attende, duplicem esse ratihabitio. Vna est improprie, & large, sic dicta, quando aliquis probat id, quod gestum est, & in eo complacet, etiam si non eius nomine sit gestum, vt qui audit suum inimicum esse occisum ab aliquo, gaudet, & probat factum illius, qui occidit; omnes conueniunt, hanc ratihabitio. esse quidem peccatum, non tamen inducere irregularitatem. ita Archi. can. omnes. 17. q. 4. & Hostien. loco citato dicunt, & de hac intelligitur Gloss. can. si quis viduam. d. 50. ver. consilio. Altera est proprie dicta ratihabitio, quando aliquis probat, quod eius nomine gestum est, etiam si ipse prius ignorauerit, & de hac est Reg. ratum. de reg. iur. in 6. Ratum, inquit, nemo habere potest, quod eius nomine non est gestum, quam ratihabitio. Panorm. cap. de conuer. in fid. recte declarat, dicens, ad ratihabitio. esse necessarium, vt ratum quis habeat, quod eius nomine gestum est eo tempore, quo ipse facere potuisset; si enim aliquis nomine infantis occidere alterum, quamuis ille factus adultus ratum haberet, non esset ratihabitio proprie, quia illo tunc temporis non poterat infans occidere. De hac ratihabitio est controuersia, & puto probabilius esse, non induci irregu-

larita-

laritatem per ratihibitionem: & ratio. quæ me mouet est
ex cap. is. qui de sen. excommu. in. 6. habemus, neminem
gulem censendum, nisi sit iure expressum: non autem ha-
mus iure expressam irregularitatem ex ratihibitione: &
regula illa, quæ in delictis ratihibitio mandato æquiparetur:
multas habet fallentias, & scilicet locum habet, vbi iure
cauetur contrarium: at habemus iure cautum, irregularitatem
debere esse expressam in iure, quod non est cautum de excom-
municatione: ideo per ratihibitionem incurritur excommu-
nicatio, non autem irregularitas. Et per hoc soluuntur argu-
menta in contrarium.

Alter modus contrahendi huiusmodi irregularitatem est
omissio, nempe quando aliquis non liberat a morte eum qui
poterat auxiliando liberare, qui modus est valde contumeliosus,
multi enim multa dicunt, quorum opiniones breuiter
proponam; supposita duplici distinctione; Vna est, mortis
qua liberari vnus ab altero potest, duplicem esse. Vna est iusta,
vt quando à iudice infligitur, vel ab habente potestatem occi-
dendi; aut quando ex infirmitate aliqua, similive causa mori-
tur. Altera est iniusta, quando oppressus ab altero occiditur.
Posterior distinctio est, dupliciter aliquem obligari posse ad
subueniendum. Vno modo ex solo debito charitatis, sicut tenetur
diues subuenire pauperi, & priuatus proximum ab iniuste op-
primente eruere, quando potest. Altero modo etiam ex iusti-
tia, sic persona publica, nempe iudex, tenetur oppressum de-
fendere, ne lædatur. His suppositis est.

Prima opinio Hostiens. cap. significasti. 2. de homicid. 2.
affirmantis eum, qui potuit liberare alterum ab iniusta mor-
te, & non liberauit, ideoque hic mortuus est, esse irregula-
rem. loquitur Hostiens. de iniusta morte, indistincte tamen
obligatione, siue ex charitate, siue ex iustitia teneatur.

Secunda opinio est aliorum, qui generaliter tenent necesse
nem effici irregularem ex omissione, seu non liberatione a
morte, siue ex charitate, siue ex iustitia teneatur, & de qua
que morte. Hanc opinionem refert Innoc. cap. Petrus de ho-
micid. quia, inquit, lex promotionis factum requirit, & vide-
tur in eam inclinare, vt ex principio cap. apparet: eam tamen
tenet Pisan. ver. homicid. 4. vbi expresse de viroque loquitur
casu, & Tabien. ver. irregularitas. 1. §. 2. qui cum, qui etiam do-
lose non liberat, vt ille moriatur, dicit non esse irregularem,
dummodo non concurrat aliquo actu positivo ad mortem

eius. Idem Asten. lib. 6. titul. 14. artic. 8. q. 8. dicens, nec iudicem nec priuatum per non liberationem effici irregularem. Rosel. vel homicidium. 4. §. 12. idem dicit expresse, quamuis postea citet alios in contrarium, & videatur inclinare in eorum sententiam, malè citans verba ex Asteni sumpta, quæ sunt ex Hostien. in sum. de homicid. §. qua pœna. At Hostien. loquitur de peccato, non de irregularitate. idem etiam sentit Antonia. 3. p. tit. 28. cap. 2. ubi generaliter loquitur de eo, qui potuit, & non liberauit à quacumque morte, etiamsi delectetur in morte illius, peccat quidem, sed non est irregularis, dicitque medicum nolentem mederi infirmo, & diuitem non subuenientem pauperi; etiamsi ex hoc hi moriantur, non effici irregulares.

Tertia opinio est aliorum, qui generaliter, etiam nulla facta distinctione, tenent non effici irregularem, qui non liberat, nisi in vno casu, nempe quando dolose id facit, vt ille alius moriatur, aut occidatur. Hanc tenet Henric. Boic. cap. Petrus. de homicid. & Angel. homicidium. 1. §. 17. & ver. irregularitas. §. 8. & Siluest. homicidium. 1. §. 14. quamuis hic mutet opinionem. ver. homicidium. 3. §. 2. & §. 7. notab. 3. dicit enim non induci irregularitatem ex permissione, quamuis delectetur, nisi sit Prælati, aut Dominus.

Quarta opinio est media, eos scilicet, qui ex charitate sola tenentur liberare, non contrahere irregularitatem, sed eos solos, qui ex iustitia obligantur, ita Nauarr. in num. c. 27. nu. 231. addens, eos, qui ex sola charitate tenentur, non effici irregulares, quamuis delectentur in morte illius, ponitq; exemplum Antonini citati superius in diuitem nolente subuenire, & medico nolente mederi.

Quinta est Couar. qui dicit, eos, qui habent potestatem in interfectorem, vt iudex, aut dominus, aut pater familias, si nõ arcent hos a malo perpetrando, effici irregulares, si hi occiderint. in quo casu procedit cap. quantæ. de sent. excomm. nempe respectu personarum, qui ex officio tenentur reprimere malefactores: ceteri verò non incurrunt irregularitatem, nisi dolose dimittant, vt ille alius occidatur, videtur loqui de multa morte. Hæc sunt, quæ Doctores sentiunt in hac varietate, quæ puto probabiliora his sunt: loquimur autem, non de peccato, de quo nemo dubitat, sed de irregularitate.

Primo, ei, qui non tenetur liberare aliquem à morte, etiamsi

posset liberare, non imputatur mors, nec quantum ad reum, nec quantum ad irregularitatem. in hoc dicto est difficultas, ex quo sequitur, qui posset erueri de manibus iudicis reum morte damnatum, si non eruat, & reus mori statatur, non est irregularis, immo male faceret eruendo. Rursus, qui non dat panem, seu cibum ei, qui est damnatus, ut me moriatur, quamuis id posset facere, non est homicida, nec irregularis. Similiter, qui non remittit, nec, ut dicitur, de peccatis aduersario, qui occidit patrem, aut consanguineum eius, ob idque ille damnatur morte, non damnandus, si cum illo se componeret, non est irregularis, dummodo querelam non fecerit, nec aliquem actum in iudicio, quia non obligatur ad faciendum, sed potest licite permittere Iudicem iustitiam exercere, quando non ex odio id facit, sed zelo iustitiæ, & bonitate. Rursus, si quis se occidere minatur, si non det aliquis ecclesiasticos aureos dono, ut supra diximus, hic non est irregularis, etiam si ille occidat se, quia non tenetur eo casu dare. Denique, ubi non tenetur liberare, non est irregularis; hinc sequitur, paratas personas, quando nequeunt liberare, nisi se exponendo periculo alicuius mali grauis, non esse irregulares, si non liberant, quia eo casu non tenentur.

Secundo, quando non liberatio, aut non prohibitio non habet auxilij, aut consensus apud occidentem, tunc, qui non liberat, aut non prohibet, est irregularis, quia eo casu est auxiliarius, aut consensus præstare. casus est in cap. Petrus de homicid. In domo cuiusdam Diaconi, consanguinei eius tractantur, ipsius intuitu occidere quandam Abbatem, & occiderunt, consultus Papa respondet, illum non esse irregularem, quia nec causam, nec occasionem dedit; nec solum hoc, sed etiam quia expressè prohibuit, ne illi occiderent. Igitur a contrario sensu, si non prohibuisset, esset irregularis, quod intelligitur in foro exteriori, quia præsumitur consensisse: in foro autem interiori, si re vera non consensit, nec ea de causa tacuit, nec consentire videretur, tunc non esset irregularis, si nihil aliud fecit, & hoc est quod ibi Gloss. & Innocen. dicunt, nimirum etiam si non prohibuisset, non esset irregularis, quod intelligitur, quando non prohibitio non fuit tacitus consensus in mente illius; iuxta commune dictum, qui tacet, consentire videtur. Qui ergo videri tractantes de occidendo aliquo in presentia sua, & non prohibet, cum possit, consentire præsumitur in foro exteriori: at in foro interiori non, si vere non ob id tacuit.

& hic est sensus illius cap. allegati, & concordatur cum doctrina can. quia præsularus. l. q. 4. vbi quidam intuitu cuiusdam clerici eruerant oculos alteri, ille tamen censeatur non irregularis, vbi nihil dicitur de non prohibitione; respondeo, in hoc casu, illos tractasse eo absente eruere oculos alteri; ideo eius non prohibitio non potuit habere rationem, nec vim consensus in crimen; vnde quando non voluntate, nec aliquo illius consilio factum est, non censeatur irregularis. casus etiam alius est, cap. sicut dignum. de homic. §. illi etiam, vbi qui illicito homicidio, cum possent, non restituerunt, censentur homicidæ, quia, inquit, non caret scrupulo societatis occultæ, qui manifesto facinori desinit obuiare, quod procedit de ijs qui sua dissimulatione occisores animosiores fecerunt ad occidendam. In his casibus, & similibus, non est simplex non liberatio, sed est consensus quidam, aut auxilium tacitum in mortem.

Tertio, non liberatio illicita, & contra iustitiam inducit irregularitatem, quando nempe aliquis ex officio & iustitia tenetur liberare a quacumque morte; si enim non liberat, cum possit sine suo periculo graui, est irregularis, & homicidæ hoc exemplis confirmo. Est medicus, qui infirmi curam suscipiens, nouit esse illi necessariam potionem, aut sanguinis emissionem, & tamen non vult facere, ob idq; moritur infirmus, nemo negare potest, hunc esse irregularem: quod manifesto argumento probatur; diximus enim supra, ex communitententia, quando ex negligentia medici infirmus moritur, etiam si id nesciat medicus, esse irregularem casuali homicidio, quia dans rei licitæ operam, non adhibuit debitam diligentiam, ergo a fortiori erit irregularis, non casualiter, sed voluntarie, quando sciens, & prudens, moriturum infirmum remedio priuat necessario; si enim daret potionem lethiferam, esset irregularis, ergo etiam erit, si neget necessariam, quæ tenebatur ex officio adhibere, tam enim est causa illa potio occisionis, quam huius subtractio. Ex hoc exemplo manifesto deduco, iudices & publicas personas esse irregulares, quando ipsi scientibus, & non prohibentibus, cum possint, malefactores occidunt aliquem; non minus enim ipsi ex officio tenentur malos reprimere, & subuenire oppressis, & inferiorum indemnitati, quam medici suscipientes curam infirmi tenentur ipsius consulere saluti: nec inuenio discrimen, vni que

enim sunt causa mortis, seu concausa, quod facit irregularitatem, cap. de cætero. de homicid. sunt enim homicidæ facti, cut, & gubernator nauis, qui tempore tempestatis potest uenire, & non subuenit, est vera causa submersionis nauis, homicidæ eorum, qui submerguntur. Deduco etiam, qui ex officio, & iustitia tenentur cibum, & necessaria victui ministrare alijs, & sciētes aliquos in extrema esse necessitate, cum possint non subueniunt, & mori permittunt, sunt irregulares, & homicidæ contra iustitiam. & in hac parte mihi placet opinio Couarru. & aliorum, quos citauimus, nec opus est, ut dolo, & malo animo non prohibeant, satis est, si scienter & preciant, ad homicidium voluntarium, aut casuale, si id scire scire poterant, & neglexerunt, cap. quæsitum. de pœn. non missi.

Quartò, quando non liberatio, seu non prohibitio est, qua contra solam charitatem est, etiam si imputetur homicidium quantum ad peccatum, non imputatur quantum ad irregularitatem. in hoc consentio Nauarro, & Antoni. & alijs citatis; unde medicus, qui non est salario conductus, & curam suscepit infirmi, si vocatus nolit venire, & moritur infirmus, etiam si malo animo faciat, non erit irregularis. Sic diuites, qui pauperibus non subueniunt, nec priuata persone, qui non accurrunt ad liberandum in periculo mortis existentem, siue ex iniqua oppressione, siue ex aliquo alio accidente sit mors. In his, & similibus casibus, qui non subueniunt, grauiter peccant, & hoc canones aliqui significauerunt, appellantes hos tales homicidas, tamen non contrahunt per hoc irregularitatem. hæc videtur esse opinio Hostien. cap. sicut dignum de homi. num. 38. vbi illud can. pascet d. 86. pascet fame morietem, si non paup. occidisti. dicit esse homicidium spirituale, & Gloss. cap. si aliquis de homi. appellat homicidium occisionaliter, sicut qui dat portionem ante animatum ferum. Secundum hos ergo non inducitur irregularitas, quando non liberatio est contra solam charitatem. Perierit aliquis causam distinctionem huius differentie, quam nemo Doctorem allegatum adduxit. & ex qua huius difficultatis resolutio valde declaratur; ea autem est, qui enim non dat, quod ex iustitia datur tenetur, aufert quod est alterius; alterius enim est modo quoddam id, ad quod ius habet; unde qui non dat, ius illius impedit, quod est auferre: at qui non dat, quod ex charitate tenetur dare, non aufert alteri, quod eius est; sed est pura negatio non dandi,

dandi, quod dare deberet: multum autem hæc differunt, auferre, & non dare: illud enim causa propinqua est, hoc verò remota. Sicut, qui auferret pallium alteri, seu cibum, qui in manu eius est, si inde mors sequeretur, propinqua esset causa. ita & qui non dat, quod ex iustitia dare tenetur. Propter hoc ergo ille est irregularis, non hic, quamuis vterque peccet.

Per hoc soluitur dubitatio, quam aliqui proponunt, nempe an, qui scit tractatum contra aliquem in mortem eius, si non reuellet illi, sit irregularis, si occidatur. tractant hoc Doctores, cap. Petrus. de homicid. vbi Innocen. respondet, si intuitu eius illi id tractant, tenetur prohibere, & si credit eius prohibitionem sufficere, non tenetur reuelare, tuncque, si casu illi occiderint, non erit irregularis; si tamen credit non sufficere eius prohibitionem, debet reuelare, alias esset irregularis: citat tamen quosdam, dicentes non esse irregularem in vtroque casu non reuelando, siue eius intuitu fiat, siue non; & hoc profecto est magis iuridicum, nam in eo capit. Petrus. ille diaconus iudicatus est non contraxisse irregularitatem, quia expresse prohibuit, nec fit vlla distinctio, an crediderit sufficere eius prohibitionem, an non: Panormitan. autem ibidem citat Innocen. in ea sententia exposita, & Ioann. Andr. dicentem esse irregularem, quando dolose noluit reuelare; ipse tamen in contrarium potius inclinatur, & re vera ita est, immo aliquando non peccat non reuelando. Fateor quandoque teneri reuelare maxime in genere, vt sibi caueat, & aliquando personas manifestando in casibus aliquibus, & certis quibusdam circumstantiis, de qua re non est modo tractandum, sed quia est peccatum contra charitatem, vt diximus, non videtur contrahere irregularitatem, & in hoc etiam innocen. consentit, nam ipse de casu illo loquitur, quando intuitu illius sit tractatus contra aliquem, per quod insinuat, si non eius intuitu id fit, non fieri irregularem, si non reuellet, tamen in neutro casu est irregularis, vt diximus. Hæc de huiusmodi irregularitate.

De dispensatione irregularitatis ex homicidio.

CAPVT LXXXII.

¶ *Um irregularitas ex homicidio voluntario, necessario, & casuali oriatur, de singulis ordinate, quantum ad dispensationem.*